

КОНСТИТУЦІЯ – ОСНОВНИЙ ЗАКОН УКРАЇНИ.

З правової точки зору, Конституція є головним *правовим уставом* держави. Але не менш важливим є розуміння *світоглядного підґрунтя* Конституції. Тільки такий Основний Закон, який відповідає природі відносин у суспільстві може бути дієвим, може на практиці впорядкувати ці відносини і спрямувати їх на розвиток нації. Конституція – це і система поглядів, мислення та бачення Українського народу, його самоідентифікація та розуміння власної державності.

Україна має давні конституційні традиції. Ще за часів Київської Русі й Галицько-Волинського князівства діяла “Руська Правда”. Під час перебування українських земель у складі Литви і Польщі діяли “Литовські Статути” (1529, 1566, 1588 рр.). У роки Національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького основними правовими актами були універсали гетьмана, а з 1654 р – Березневі статті, що визначали автономний статус України в складі Московської держави. Наступними актами, що визначали правовий статус України були Переяславські статті, Московські статті, Глухівські статті, Коломацькі статті, “Рішительні пункти”.

Перші конституційні проекти своєю ціллю ставили саме закріплення права української нації на самостійну державу.

Першим таким документом, який увійшов в історію є “Конституція Пилипа Орлика”. У “Пактах й конституції законів та вольностей Війська Запорізького”, укладених 5 квітня 1710 року П. Орлик зробив спробу запровадити в Україні перші паростки демократичних відносин між *законодавчою владою* – виборною Генеральною радою та *виконавчою* – гетьманом та старшиною. Але головне в документі Орлика – це проголошення права Української держави на суверенітет, підняття українського питання на рівень європейської політики. Поява цього документа заслужено розглядається як початок історії української Конституції.

Ідеї українського конституціоналізму, започатковані Пилипом Орликом, активно розвивалися і в наступні століття.

Ці ідеї отримали втілення в таких проектах, як “Проект основаній устава українського общества “Вольный Союз” – “Вільна спілка” Михайла Драгоманова (1884 р.), “Основний закон Самостійної України” Миколи Міхновського (1905 р.), основних державницьких документах: Третьому і Четвертому Універсалах Української Центральної Ради (1917 р.), Конституції української народної республіки (статуті про державний устрій, права і вольності УНР, 1918 р.), Законах Української держави про тимчасовий державний устрій України (1918 р.), Акті Соборності України від 22 січня 1919 року, проекті Основного державного закону УНР (1920 р.).

Певне значення мали й чотири радянські конституції (1919, 1929, 1937 1978 рр.), що діяли в Україні, остання з яких, зазнавши докорінних змін, діяла до прийняття чинного Основного Закону України. Наприкінці 1980-х рр. під час здійснення політики перебудови стало зрозумілим, що Конституція УРСР 1978 р. не відповідає принципам демократичного розвитку суспільства.

Істотним внеском до скарбниці українського конституціоналізму стала ухвалена Верховною Радою 16 липня 1990 року Декларація про державний суверенітет України, яка передбачала верховенство, самостійність, повноту і незалежність влади в межах території України. Цього дня українські політики змогли об’єднатися заради майбутнього нації, переступивши свої амбіції і навіть свої переконання. Декларація наблизила до здійснення споконвічні прагнення поколінь українців до свободи й незалежності. Вона чітко визначила принципи розвитку нашої державності і окреслила перспективи для українського народу.

У жовтні 1990 р. Верховна Рада створила Конституційну комісію з підготовки проекту Конституції.

24 серпня 1991 р. Верховна Рада УРСР прийняла *Акт проголошення незалежності України, який був підтриманий на Всенародному референдумі 01 грудня 1991 року.*

Історичні віхи прийняття Конституції України

Конституція України стала фундаментом правової системи країни, її законодавства, а також визначальним чинником забезпечення державного суверенітету, консолідації українського суспільства, формування і розвитку інститутів державної влади, становлення громадянського суспільства.

Прийняття 28 червня 1996 р. нової Конституції України Верховною Радою стало центральною політичною й історичною подією української державності. За своєю історичною значимістю вона може бути порівняна із всеукраїнським референдумом 1991 р., на якому народ України висловив підтримку державної незалежності. Саме після прийняття власної Конституції Україна стала легітимною державою у сучасному світі.

Значення прийняття Конституції слід розглядати з кількох позицій. Це передусім *морально-політичний аспект*. Події, які супроводжували обговорення конституційного проекту, засвідчили, що українські політики можуть працювати в режимі пошуку політичного компромісу і приймати раціональні рішення, як би важко їм це не давалося; що вони здатні переступити через власні політичні та ідеологічні упередження і знаходити взаєморозуміння, що в Україні відбулося становлення саме професійної політичної спільноти, яка може приймати принципові рішення і не виносити “на люди” власні суперечки. Це був суворий іспит для українських політиків і вони його склали. Прийняття Конституції започаткувало становлення нового, морального виміру політичної діяльності, який був досі невідомий в Україні.

Прийняття нової Конституції України мало *внутрішньополітичне значення*, оскільки основний закон чітко структурував політичний простір, розмежовував повноваження центральних органів влади, визначив легітимний консенсус щодо фундаментальних питань суспільного і державного життя.

Зрештою, прийняття Конституції має *принципове зовнішньополітичне значення*. Кредит довіри, який був наданий Україні при її входженні до Ради Європи.

Відомо, що шлях до прийняття нової Конституції в Україні був нелегким. До останнього дня (а точніше до останньої ночі) доля Конституції, остаточний її зміст та механізм її прийняття залишалися невизначеними. Конституційний процес ледве не викликав політичну кризу, коли Президент України 26 червня 1996 р. прийняв рішення про проведення конституційного референдуму за безрезневим проектом Основного закону, не чекаючи згоди парламенту. На щастя, кризи вдалося уникнути. Якими ж були особливості конституційного процесу в Україні?

Його реальним початком слід вважати підписання Конституційного Договору між Президентом і Верховною Радою 08 червня 1995 р. 24 листопада 1995 р. було сформовано Робочу групу з підготовки проекту Конституції, а 11 березня 1996 р. побачив світ підготовлений цією групою варіант тексту Конституції. 02 квітня 1996 року Верховна Рада України ухвалила включити до порядку денного пленарних засідань питання про прийняття нової Конституції України.

17 квітня розпочався розгляд проекту Основного закону, а 19 квітня Верховною Радою було ухвалено рішення щодо утворення Тимчасової спеціальної комісії з опрацювання проекту Конституції, яку й було затверджено 05 травня. При підготовці проекту Конституції Тимчасовою спеціальною комісією до першого читання було виписано 6, додатково внесено 12 нових статей, суттєво змінено 29 і доповнено зміст 54 статей. Редакційні та термінологічні правки було внесено до 34 статей проекту. У ході підготовки проекту Конституції до другого читання від суб'єктів законодавчої ініціативи надійшло близько 5680 пропозицій та поправок. 04 червня проект Конституції України було прийнято у першому читанні.

Під час другого читання, яке розпочалося 19 червня, Верховною Радою було розглянуто 42 статті проекту, переважну кількість яких було прийнято конституційною більшістю. Не прийнятими на 26-27 червня залишилися найбільш заполітизовані й “ідеологічні” статті.

Багато сумнівів висловлювалося з приводу того, чи потрібна взагалі конституція на перехідний період. Історичний досвід показує, стверджували прихильники цієї точки зору, що стабільність суспільства не залежить від наявності чи відсутності конституції – деякі розвинені країни живуть і без

неї. Але в ході дискусій опонентів вдалося переконати в тому, що головна причина негайного прийняття Конституції – надзвичайна складність реформування суспільства, що тягне за собою деструктивні процеси, які призводять до накопичення нерозв'язаних економічних, соціальних і політичних проблем.

Отже, першим здобутком конституційного процесу було досягнення згоди більшістю українських політиків у тому, що нова Конституція усе ж потрібна Україні.

Предметом міжпартійних суперечок з приводу прийняття Конституції, головним чином, були такі питання: існування інституції президентства в Україні; структура й прерогативи законодавчої влади; соціальні гарантії з боку держави; приватна власність; Кримська автономія; державна символіка й мова.

Серйозні ідеологічні й політичні суперечки викликали питання інституції президентства і структури законодавчого органу.

Аргументи прихильників сильної президентської влади були такими. В сучасному світі відбувається посилення президентської влади, суспільство усе більше потребує єдиної інтегруючої та координуючої сили, наділеної широкими повноваженнями. Переваги президентської форми правління полягають у тому, що вона гарантує стабільність уряду при значному впливі парламенту на його дії, охороняє суспільство від неважливих змін виконавчої влади, спричинених кон'юнктурними обставинами, як це взагалі властиво парламентським республікам. Численні права й повноваження, що надаються главі держави конституціями країн з президентською формою правління, сприяють оперативності політичного й адміністративного управління, уможливають швидке прийняття загальнодержавних рішень і дозволяють ефективно й послідовно впроваджувати їх у життя. Взагалі, президентські чи парламентські республіки у “чистому” вигляді зустрічаються рідко – кожна форма правління є певним компромісом між владою глави держави та владою парламенту, способом їхнього урівноваження.

Ліві фракції стверджували, що пропрезидентський проект Конституції нібито закріплює авторитарний режим, який обмежує повновладдя народу, не передбачає механізму ефективного стримування і протидії.

Незмінним залишилося і число членів депутатського корпусу – 450. В дискусіях з цього приводу неодноразово висловлювалася думка, що цифра "450" набуває ледве не сакрального значення, бо немає жодних аргументів на користь того, чому Україні потрібно саме 450 депутатів. Принаймні таке рішення не вимагатиме "перекроювання" виборчих округів.

До числа питань, які не були чітко визначені Конституцією, належить і місцеве самоврядування в Україні. Очевидно, що ефективність управління місцевими справами, безпосередньою життєдіяльністю громад значною мірою залежить від того, наскільки чітко, однозначно й справедливо визначені субординація місцевих і регіональних органів, їхнє підпорядкування Центру, наскільки оптимально поділені сфери компетенції між ними. Відсутність такої визначеності в Основному законі України неодмінно призведе найближчим часом до нових дискусій і протиборства між політичними силами, місцевими елітами, іншими центрами прийняття рішень.

Здається, загальною рисою конституційного процесу в Україні був агресивний характер політичної риторики, який супроводжував обговорення проектів як у сесійній залі парламенту, так і в засобах масової інформації і був обумовлений прагненням відстояти окремі вузькопартійні інтереси й ідеологічні забобони, надати їм конституційного, загальнонаціонального звучання.

Чи не найбільш емоційно обговорювалося питання державної символіки і державної мови. Щодо останньої висловлювалися дві взаємовиключні точки зору: визнавати державною мовою тільки українську чи визнавати державною як українську, так і російську мови. У розв'язанні цього питання українським політикам зрештою вдалося відійти від чорно-білої схеми "або-або", і в остаточному тексті Конституції закріплено плідний компроміс: державною (офіційною) мовою є українська, але “гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України” (ст. 10).

Основний закон будь-якої держави визначає базові права людини й соціальні гарантії її життя, які передбачаються міжнародним правом. Але реальне здійснення і поширення цих гарантій, наповнення їх матеріальним змістом завжди залежить не від тексту конституції, а від економічного розвитку конкретного суспільства. Раціональна межа між суворим дотриманням прав і свобод та їхнім обмеженням визначається не тільки текстом основного закону, а ще й станом культурного,

економічного, політичного розвитку суспільства (наприклад, пактом "Громадянські і політичні права" передбачається 25 обмежень прав і свобод людини). Осмислення вітчизняними політиками цього тривіального соціологічного положення, на жаль, зайняло надто багато часу. Зрештою, у новій Конституції України зазначено, що права і свободи людини можуть бути обмежені на таких підставах: інтереси національної безпеки; громадського порядку; запобігання заворушенням чи злочинам; нерозголошення конфіденційної інформації; підтримання авторитету і неупередженості правосуддя; економічного добробуту; територіальної цілісності держави; забезпечення здоров'я та моральності населення; дотримання прав і свобод інших людей.

Спірним було питання, як у Конституції України має бути інтерпретований зміст автономії Криму. У березневому проекті зберігалося поняття автономії, але замість Конституції Криму тут був вжитий термін "статут", що дозволило стверджувати, буцімто проект скасовує кримську автономію. Депутатам вкотре довелося розв'язувати стару дилему, яка провокувала політичну нестабільність на півострові: чи можливо (і чи є сенс), маючи на увазі чинник політичної нестабільності в перехідний період розвитку суспільства, адміністративно-територіальну автономію Криму доповнити ознаками державно-правової автономії? Покласти край такій нестабільності вдалося, спираючись на остаточні формулювання Конституції України, стаття 134 якої, зокрема, визначає: "Автономна Республіка Крим є невід'ємною складовою частиною України і в межах повноважень, визначених Конституцією України, вирішує питання, віднесені до її відання".

Увібравши найважливіші досягнення вітчизняної і зарубіжної наукової думки у галузі державотворення, Конституція України визначила стратегію подальшого розвитку української держави. На основі і у відповідності з Конституцією прийнято закони про більшість органів державної влади та інші інститути держави: про судоустрій, місцеві державні адміністрації тощо.

Проте розвиток українського суспільства, реформування його політичної системи потребує вдосконалення форми державного правління, перерозподілу конституційних повноважень між основними владними інституціями. Актуальними є також питання реформування судово-правової системи, адміністративно-територіального устрою, місцевого самоврядування, вдосконалення взаємовідносин місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

21 лютого 2014 року Верховна Рада України проголосувала за відновлення Конституції України в редакції 2004 року. Конституція була відновлена на тій підставі, що 30 вересня 2010 року вона була скасована рішенням Конституційного Суду, без голосування в парламенті, що грубо суперечить положенням самої Конституції і в редакції 1996 року, і в редакції 2004 року. На підставі відновленої Конституції – 27 лютого 2014 року в парламенті була створена правляча коаліція "Європейський вибір", яка (відповідно до Конституції) в той же день створила "уряд прем'єр-міністра Арсенія Яценюка". А раніше, 22 лютого 2014 року, коли стало відомо, що Президент України самоусунувся від виконання повноважень, Верховна Рада проголосувала за позбавлення Януковича президентських повноважень і призначила дострокові вибори президента на 25 травня 2014 року. А 23 лютого 2014 року Верховна Рада проголосувала за те, щоб згідно статті 112 Конституції України (в ред. від 08.12.2004), тимчасово покласти обов'язки президента на голови парламенту Олександра Турчинова ("за" 285 депутатів), до обрання президента на дострокових виборах 25 травня 2014 року.

Європейські орієнтири розвитку конституційної системи України

Конституційні принципи, що є основою конституційних положень, утворюють цілісну систему ціннісних орієнтирів нації. Свобода, справедливість, рівність, консолідація, солідарність, гарантії прав і свобод людини, верховенство права, обмеження сваволі й формування ефективної державної влади, стабільність конституційного порядку є фундаментальними чинниками європейського вибору України. Реформуючи Конституцію України, їх не можна залишати поза увагою, інакше цей процес перетворюється на «політичну технологію», тобто спосіб перерозподілу владних повноважень усупереч інтересам українського народу як носія суверенітету та єдиного джерела влади.

Тому конституційна реформа має базуватися передусім на системі цінностей, що є основою конституційного порядку.

- *Свобода* є фундаментальною цінністю конституційного ладу, що визначає вільний розвиток особи у суспільстві як індивіда і насамперед передбачає заборону свавільного втручання держави в приватне життя. Свобода людини невід'ємно пов'язана з її відповідальністю в повсякденному житті. В

першу чергу це стосується володіння власністю, укладання договорів і виконання їх умов. Конституційні норми визначають лише потребу нормативного регулювання і межі втручання держави у приватне життя з метою забезпечення ефективного захисту прав людини.

- *Справедливість* як одна з основних конституційних цінностей передбачає, що, незалежно від соціального статусу особи, законодавство застосовується однаково до всіх. Дотримання принципу справедливості можливе лише за умов функціонування ефективної влади, спроможної до позитивних дій щодо забезпечення прав людини, таких як впровадження анти дискримінаційних заходів, формування системи адресної допомоги вразливим верствам населення тощо. Це потребує лібералізації суспільного життя та проведення відповідних реформ.

- *Солідарність* як конституційні цінності виявляють засади громадянської інтеграції у суспільстві та становлення політичної нації. Принцип рівності передбачає однаковий політико-правовий статус громадян незалежно від статі, расового, етнічного, соціального походження, політичних, релігійних та інших переконань, місця проживання, майнового становища. Дотримання принципу консолідації гарантує державне сприяння розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, а також мовно-культурної самобутності всіх етносів і національних меншин України. Становлення політичної нації потребує громадянської солідарності – узгодження інтересів за лінією “індивід – асоціації – влада”, а також ефективного громадського контролю за діяльністю публічної влади. У цьому контексті слабкість громадянської інтеграції як основи легітимності публічної влади зумовлена нездатністю політичних еліт налагоджувати відкритий демократичний діалог щодо актуальних проблем розвитку України.

- *Верховенство права, гарантії прав і свобод людини та обмеження владної сваволі* є квінтесенцією Конституції й полягає в діяльності органів публічної влади виключно на підставі закону за однакового його застосування. Тому проблема переміщується в площину ефективності судового контролю над адміністративними актами й діями, попередження і припинення фактів зловживання владними повноваженнями та порушень прав людини. Утвердження принципу верховенства права вимагає посилення ролі Конституційного Суду України. В цьому контексті особливо важливою є роль Президента України як морального лідера нації, який забезпечує належне функціонування публічної влади та взаємодію її інститутів.

- *Ефективна влада.* Ефективність влади визначається не обсягом функцій і повноважень органів влади. У європейській традиції базовими критеріями ефективності влади є ступінь забезпечення національної безпеки, національних інтересів, взаємовигідного міжнародного співробітництва, ухвалення адекватних владних рішень та їх оперативне втілення завдяки оптимальній організації апарату та системі адміністративних процедур, відповідність обраних засобів управління вимогам конституційного порядку. У цьому контексті для України є важливою подальша децентралізація влади через розширення повноважень місцевих органів влади.

- *Стабільність* конституційно-правового порядку є особливою цінністю, що передбачає неприпустимість внесення довільних змін до Конституції та законодавства з міркувань політичної кон'юнктури.

ПРО РЕАЛІЗАЦІЮ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Молодь – це соціально-демографічна група, відокремлена на основі сукупності вікових характеристик і особливостей соціального стану. Молодість як певна визначена фаза, етап життєвого циклу людини біологічно універсальна, але її конкретні вікові рамки, пов'язаний з нею соціальний статус і соціально-психологічні особливості мають соціально-історичну природу і залежать від суспільного ладу, культури та властивих даному суспільству закономірностей соціалізації.

Сучасна молодь довше навчається в школі та, відповідно, пізніше починає самостійне трудове життя. Ускладнилися й самі критерії соціальної зрілості. Початок самостійного трудового життя, завершення навчання та набуття стабільної професії, одержання політичних прав, матеріальна незалежність від батьків, вступ у шлюб і народження першої дитини – усі ці події, такі, що в своїй сукупності надають людині почуття повної дорослості, та відповідний соціальний статус, настають не одночасно, й сама їхня послідовність і символічне значення кожного з них не однакові в різних соціальних прошарках. Звідси й дискусійність хронологічних, абсолютних вікових границь: нижню

границю молодості встановлено між 14 і 16, а верхню – між 25 і 30 роками та навіть пізніше. Згідно Закону України “Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні” (1993 р.) молодь, молоді громадяни це – громадяни України віком від 14 до 35 років.

Формування особистості молодої людини здійснюється сьогодні під впливом декількох відносно автономних соціальних факторів, найважливішими з яких є: сім'я (родина), школа, спільнота однолітків (молодіжні організації, різноманітні неформальні, стихійні групи та співтовариства), засоби масової інформації. Вже сама численність цих інститутів і засобів впливу надає особистості, що формується, значно більший ступінь автономії від кожного з них окремо як ніколи в минулому. Організація виховання і навчання молоді по віковому принципу підсилює цю вікову гомогенність, сприяючи виробленню специфічної «молодіжної» самосвідомості і стилю життя («субкультури»).

Українська молодь характеризується наступними кількісними та якісними показниками:

юнаки і дівчата віком від 14 до 35 років становлять третину усього населення країни;

70 % молоді мешкає у містах, 30 % – у селах;

сформовано близько двох мільйонів молодих сімей, із них близько 600 тис. мешкають у сільській місцевості;

близько 5 % молоді беруть участь у громадському русі.

В Дніпропетровській області проживає 1 033 894 молодих людей віком від 14 до 35 років. Всього в області 3336,5 тис. Осіб кількість населення.

З них учнів учні загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів - 223214, студентів вищих навчальних закладів - 247718, молодих державних службовці - 2414, депутатів органів місцевого самоврядування - 1245, перебувають на обліку в центрі зайнятості – 35212

З метою створення сприятливих політичних, соціальних, економічних, законодавчих, фінансових, організаційних передумов для життєвого самовизначення і самореалізації молоді, розв'язання її нагальних проблем в Дніпропетровській області діє обласна регіональна цільова соціальна програма “Молодь Дніпропетровщини” на 2012 – 2021 роки”, затверджена рішенням обласної ради від 03 лютого 2012 року №239-11/VI (далі – програма). У рамках реалізації програми у 2014 році проведено 116 заходів, з охопленням понад 220 тис. молодих осіб.

За рахунок програми забезпечується діяльність обласних закладів: Центру соціально-психологічної допомоги (м. Дніпропетровськ) та Соціального гуртожитку для дітей-сиріт (м. Кривий Ріг).

Забезпечується організація та проведення молодіжних заходів з нагоди: Дня незалежності України, Дня прапора, Дня молоді, Дня студента, Дня Конституції.

З метою залучення молоді до розв'язання та реалізації державної молодіжної політики в Дніпропетровській області створений «Молодіжний центр Дніпропетровщини».

Молодь відіграє головну роль у процесі відтворення населення. Серед молоді найбільший коефіцієнт народжуваності за віком матері. Але існує тенденція значного погіршення здоров'я нинішніх дітей і підлітків. Лише один з чотирьох-п'яти може вважатися цілком здоровим. Проблема поліпшення здоров'я населення сьогодні перетворилася у проблему його елементарного збереження. На погіршення основ подальшого відтворення населення України вплинули також негативні зміни в його генофонді, що загрожують якісним виродженням українського народу. Техногенне і радіоактивне забруднення атмосфери, ґрунтів, водойм у більшості областей України спричиняє численні мутантні ушкодження генів, які можуть у майбутньому лавиноподібно поширюватись. Наслідком цього стане біологічно зумовлене зниження народжуваності, зростання потворності серед новонароджених, поширення спадкових хвороб і виявлення їхніх нових форм. І якщо раніше для розвитку і збереження людського суспільства мусили виживати найбільш інтелектуально розвинені та вправні його члени, то нині у зв'язку з погіршенням соціального і природного середовища реальні можливості вижити і залишити після себе потомство зберігають переважно люди фізично здорові, що віддає пріоритет чинникові фізичного розвитку людини над розумовим.

За даними соціологічного опитування проведеного Державним інститутом розвитку сім'ї та молоді, лише третина респондентів у віці 14-35 рр. задоволені рівнем своєї освіти. Кожен десятий – не задоволений, а кожен четвертий відповів «скоріше ні, ніж так».

Дві третини молодих громадян у віці 14-35 рр. хотіли би мати більш високий рівень освіти. Серед основних мотивів – можливість влаштуватися на більш престижну роботу (34 %), можливість

більш високого заробітку (34 %), а також можливість зробити гарну кар'єру та особиста потреба у постійному підвищенні рівня освіти (по 24 %).

Майже половина (47 %) працюючої молоді працює не за фахом. Серед основних причин – відсутність вакансій, незадовільні зарплати та умови праці. Для молодих людей найбільш привабливими є професії юриста (42 %), бізнесмена, підприємця (37 %), банківського працівника (32 %). Одночасно, спеціальності, на які зростає попит на ринку праці мають невисокий рейтинг серед молоді: фермер, фахівець у галузі сільського господарства (5 %), інженер (9 %), працівник торгівлі (11 %), вчитель, викладач (14 %). Відповідно, на думку молоді, ці професії не можуть і забезпечити успіх в житті. Великий відсоток молоді – 30,4 % вважають привабливою професію лікаря, та лише 23,3 % вважають, що ця професія приносить успіх. Одночасно, за інформацією Державної служби зайнятості на ринку праці, на ринку праці в Україні не вистачає медичних працівників, учителів, продавців як продовольчих, так і непродовольчих товарів інших. Аналіз глибинних інтерв'ю з керівниками приватних рекрутингових компаній свідчить, що серед клієнтів з вищою освітою найчастіше до них звертається молодь із юридичними та медичними дипломами.

Важливою проблемою залишається безробіття молоді, але воно не сягнуло того рівня, який притаманний багатьом країнам, де 40–50 % молодих людей залишаються без роботи. Крім того, треба враховувати що значна частина молоді зайнята у різних збройних формуваннях і також знаходиться поза сферою економіки, хоч теж є потенційною економічно-активною частиною робочої сили. Особливо слід наголосити на тому, що традиційно в Україні молодь поповнювала кадри підприємств, які належать до галузей матеріального виробництва. Тобто за рахунок цих галузей держава виробляє валовий внутрішній продукт і створює національний дохід, від величини якого залежить добробут усього населення. Однак праця у важких галузях сфери матеріального виробництва, таких як чорна і кольорова металургія, вуглевидобувна, хімічна і нафтохімічна промисловість, машинобудівельна та деякі інші через важкі й шкідливі умови праці, малу заробітну плату та зниження престижності праці в даних галузях все більше не влаштовує молодь. У вирішенні проблем зайнятості молоді слід виходити з того, що з підвищенням рівня освіти зростає конкурентоспроможність молодої людини на ринку праці і в цілому робочої сили України. Так, серед осіб віком до 29 років з вищою освітою рівень безробіття був нижчим у 1,5 раз, ніж серед тих, хто не мав базової вищої освіти, і вдвічі – від тих, хто мав професійно-технічну та повну загальну освіту.

ЗАПОБІГАННЯ ЛІСОВИМ ПОЖЕЖАМ ТА ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ НА ВОДІ

Запобігання лісовим пожежам та правила поведінки на воді

За даними статистики, до 90% лісових пожеж виникають через недотримання правил пожежної безпеки в місцях роботи та відпочинку. На території області, вже ліквідовано більше десяти пожеж, причиною яких стало необережне поводження з вогнем. Зауважте, - це лише початок сезону!

Отже задля безпеки слід засвоїти декілька простих правил, а саме:

- Вогнища можна розпалювати тільки в місцях, де відсутній хвойний молодняк;
- Якщо ви розводите вогнище - місце, де воно буде необхідно обкопати навколо, а коли вже збираєтесь піти, вогонь необхідно старанно загасити за допомогою піску, або води;
- Потрібно слідкувати, щоб не було розлітання іскор від вогнища;
- Забороняється кидати незагашеними недопалки чи сірники, це може призвести до жахливих наслідків.

Якщо в лісі виникла пожежа...

Найпоширеніший засіб її гасіння – нахльостування полум'я віником з гілок листяних дерев. Потрібно рухатись по вогнищу і наносити удари всклизь, начебто замітаючи полум'я вбік, на вигорівшу площу. Збивши основне вогнище, при наступному ударі по цьому місцю, віник затримують, прижимаючи до палаючої кромки і повертають, що дає охолонути горючим матеріалам.

Також, для гасіння лісових пожеж використовують спосіб, при якому закидають кромки пожежі рихлим ґрунтом, яке викопують штиковими лопатами. Для цього ґрунт, який забирається лопатою поблизу кромки пожежі, кидають вдовж неї. Ґрунт попадає на горючі матеріали, охолоджує їх та ізолює

від повітря. При гасінні спочатку збивають полум'я, а потім, зупинивши пожежу, насипають на кромку шар ґрунту товщиною 6-8 см.

Якщо поблизу є водоймище – вогонь заливають водою. При цьому починають наступ на вогонь з того боку, куди він рухається, і намагаються оточити район пожежі з усіх боків.

Опинившись в зоні лісової пожежі слід дотримуватися наступних правил:

не тікайте від полум'я, а долайте крайку вогню проти вітру, закривши голову і обличчя одягом; з небезпечної зони, до якої наближається полум'я, виходьте швидко, перпендикулярно напрямку розповсюдження вогню;

дихайте повітрям, що знаходиться низько над поверхнею землі - воно менш задимлене; рот і ніс прикривайте одягом чи шматком будь-якої тканини, по можливості змоченої; будьте обережні в місцях горіння високих дерев, вони можуть завалитися та травмувати; під час гасіння пожежі, не відходьте далеко від доріг та просік, не випускайте з уваги інших учасників гасіння.

у місцях торф'яних пожеж пересувайтеся, по можливості, перевіряючи палицею глибину слою, що вигорів;

після виходу із осередку пожежі повідомте місцеву адміністрацію та пожежну службу.

Правила поведінки на воді

Нещасні випадки на воді, як правило, трапляються через порушення правил безпечного відпочинку, і найчастіше тонуть саме ті, хто вміє плавати. Більшість людей гине через купання в необлаштованих водоймах, при аварійних ситуаціях на човнах та інших плавзасобах, під час повені та паводків.

Кожному слід пам'ятати, що вода помилок не прощає! Знаходячись на відпочинку необхідно знати елементарні норми поведінки і беззаперечно їх виконувати.

Правила поведінки на воді:

- не заходьте у воду в стані алкогольного сп'яніння;
- не заходьте швидко, й не пірнайте в воду після тривалого перебування на сонці, - це призводить до різкого скорочення м'язів і зупинки дихання;
- не запливайте далеко за буї, відчувши втому перепочиньте, перевернувшись на спину і підтримуючи себе на плаву легкими рухами рук;
- потрапивши в течію не слід з нею боротися, варто плити вниз по течії під невеликим кутом, поступово наближаючись до берега;
- не губіться навіть потрапивши у водоверт: потрібно набрати побільше кисню в легені, пірнути якомога глибше і потужним ривком убік випірнути;
- не допускайте грубих ігор під час купання;
- не залишайте дітей без догляду;
- купатися краще зранку, або ввечері, коли немає загрози перегріву на сонці;
- в водоймах з великою кількістю ряски, намагайтеся плити по самій поверхні води, не чіпляючи траву;
- обережно плавайте на надувних виробках: вітром чи течією їх може віднести далеко від берега;
- паніка – головна причина усіх бід: не метушіться, а заспокойтеся і подумайте яким чином підвищити плавучість плавзасобу, що зробити аби більш впевнено триматися на воді.

Надання допомоги потопаючому

У воді потрібно реально оцінювати свої можливості. Якщо ви погано плаваєте – ні в якому разі не кидайтеся рятувати. А якщо наважилися на відчайдушний вчинок – дотримуйтеся наступних правил:

- підпливаючи до потерпілого, не втрачайте його з виду;
- якщо потопаючий заринувся у воду, пірнайте, намагайтеся знайти, а знайшовши тягніть його за волосся нагору;
- рухаючись до берега, слідкуйте за тим, щоб обличчя потерпілого було над водою;
- коли людина не контролює свої дії, вона моторошно чіпляється за вас і тягне на дно, тому наближайтеся до неї збоку спини;

- якщо потопаючий мішає діяти, звільніться від нього, ненадовго пірнувши;
- охопіть його грудну клітину однією рукою і пливіть до берега;
- обов'язково приверніть увагу оточуючих, попросіть їх визвати швидку допомогу.

Після того, як витягли потопаючого на берег, негайно починайте діяти задля відновлення дихання і серцебиття для чого:

- покладіть його грудьми на зігнуте коліно, щоб голова звисала долу, очистіть ротову порожнечу, одночасно видавлюючи воду з легенів;
- після чого починайте робити штучне дихання і продовжуйте протягом 2-3 годин;
- для цього потерпілого кладуть на спину, під спину кладуть валик з одягу, голову повертають убік;
- язик витягають з рота, перев'язують посередині, притискають до підборіддя, а кінці зав'язують на шиї ззаду;
- починайте вдихати повітря потерпілому – з рота в рот, чередуючи його з непрямим масажем серця;
- для чого станьте на коліна і, витягнувши руки, покладіть їх на нижні ребра і повільно натискайте протягом 2 хвилин;
- обов'язково слідкуйте за пульсом потерпілого, перевіряйте його кожні 10 секунд;
- робіть штучне дихання до появи серцебиття, або до приїзду швидкої допомоги.

Якщо потерпілий не подає ознак життя, не припиняйте надавати першу допомогу. Навіть якщо у вас немає необхідної підготовки – дійте! Треба використати будь-який шанс!

ОСОБЛИВОСТІ ВСТУПНОЇ КАМΠΑНИЇ – 2015 РОКУ

Що таке базовий і поглиблений рівні складності ЗНО? Скільки становитиме пороговий бал для отримання сертифіката? Що означає «заява за пріоритетом»? Про особливості вступної кампанії – 2015 розповість департамент освіти і науки облдержадміністрації.

Хто має складати ЗНО, а хто – вступні экзамени?

Згідно з Умовами прийому на навчання до вищих навчальних закладів у 2015 році, ЗНО потрібно складати випускникам, які мають повну середню освіту і вступають на навчання до вишів для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра (для медиків – магістра).

Вступні экзамени складають абітурієнти, які:

- мають базову загальну середню освіту і хочуть вчитися на молодшого спеціаліста;
- мають диплом молодшого спеціаліста і вступають до вишу на бакалавра за спорідненим напрямом підготовки.

Споріднений напрям означає, що випускник-медик може вступити тільки на медичні спеціальності.

Як визначатимуть конкурсний бал?

Конкурсний бал – сума балів вступника за:

- бали кожного сертифіката ЗНО;
- середній бал атестата;
- бал за конкурс творчих або фізичних здібностей (у разі його проведення),

помножені на вагові коефіцієнти, сума яких дорівнює одиниці. Коефіцієнти визначає виш у Правилах вступу.

До прикладу, для вступу на спеціальність «Комп'ютерна інженерія» 200 балів за сертифікат із мови мають менше значення, ніж 200 балів із математики, тому під час підрахунку конкурсного бала (тобто суми всіх результатів) бали з мови помножать на коефіцієнт 0,3 (якщо за рішенням вишу мова має становити не більше 30% всього результату), а бали з математики – на 0,5.

Згідно з Умовами прийому, вагові коефіцієнти повинні становити:

- для сертифікатів ЗНО – не менше 20% (min 0,2);
- для середнього бала атестата – не більше 10% (max 0,1);

- для результатів конкурсу розумових і фізичних здібностей – не більше 25% (max 0,25);
- за призове місце на IV етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад із базових предметів чи III етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України – не більше 5% (max 0,05);

- за успішне закінчення підготовчих курсів вишу, обсяг навчальних годин яких становить не менше 150 аудиторних годин, а термін навчання – не менше трьох місяців, для вступу до цього вищого навчального закладу на природничо-математичні та інженерно-технічні спеціальності – не більше 5% (max 0,05).

Наприклад, тест1 (0,3) + тест2 (0,5) + атестат (0,1) + МАН (0,05) + курси (0,05) = 1.

До конкурсного бала додатково додаються бали за особливі успіхи та/або за успішне закінчення підготовчих курсів вишу для вступу до нього.

Пріоритет заяв

У 2015 році, як і в попередні, можна вступити максимум до 5 вищих навчальних закладів і не більше ніж на 3 напрями підготовки в кожному з них. Тобто всього вступник може подати 15 заяв, на кожній із яких потрібно буде зазначити пріоритетність (1 – 15). Заява з пріоритетом 1 – спеціальність, на якій абітурієнт хоче навчатися найбільше.

Отже, перед поданням необхідних документів абітурієнт повинен добре подумати, до якого вишу і на яку спеціальність він хоче найбільше. Пріоритетність, визначена вступником в заяві про участь у конкурсі, не може бути змінена протягом вступної кампанії.

Які документи подавати?

Заяву на вступ можна подати в електронній (заповнивши форму на сайті вишу) і паперовій формі.

Під час подання заяви в паперовій формі вступник спершу пред'являє:

- паспорт, військовий квиток або посвідчення про приписку, свідоцтво про народження (для осіб, які за віком не мають паспорта) або інший документ, який засвідчує особу і громадянство;
- атестат (або диплом) і додаток до нього;
- сертифікат (сертифікати) відповідного рівня ЗНО (для вступників після 11 класів).

Якщо цих документів не пред'явити, документів приймальна комісія не прийме.

Пізніше:

- атестат (або диплом) (оригінали або копії);
- сертифікати відповідного рівня ЗНО (оригінали або копії);
- копію документа, що посвідчує особу та громадянство;
- 6 кольорових фотокарток розміром 3x4 см.

Як бачимо, цього року медичної довідки не треба.

Варто зауважити, що вступник подає сертифікат ЗНО, виданий тільки у 2015 році. Сертифікати попередніх років не приймають!

Строки вступної кампанії – 2015

Прийом заяв і документів розпочинається 10 липня і закінчується:

- для вступників на денну форму навчання на основі повної загальної середньої освіти – о 12.00 1 серпня;
- для вступників, які проходять співбесіду, складають вступні екзамени у вишах, проходять творчі конкурси, – о 18.00 24 липня. Співбесіди і вступні екзамени проводять із 25 липня до 1 серпня.

Списки рекомендованих до зарахування осіб з'являться не пізніше 12.00 2 серпня. Вибір вступниками місця навчання здійснюється до 18.00 6 серпня.

Зарахування за пріоритетами заяв

Якщо вступник рекомендується до зарахування на навчання відповідно до 1-го власно обраного пріоритету, він втрачає право участі в подальшому конкурсі за наступними пріоритетами.

Якщо вступник рекомендується до зарахування на навчання відповідно до 2-го власно обраного пріоритету, він втрачає право участі в подальшому конкурсному відборі за наступним пріоритетом, при цьому зберігається його право участі в конкурсі за першим. Тобто зараховуються спочатку заяви з найвищим пріоритетом, а всі наступні анулюються. Усіх зараховують в одну хвилину.

Вступники, яким анульована рекомендація до зарахування на бюджетні місця, не втрачають права участі в конкурсі на місця, що фінансуються за кошти фізичних і юридичних осіб.

Оновлений список рекомендованих до зарахування оприлюднюється не пізніше 12.00 7 серпня.

Зарахування на бюджет відбувається 8 серпня, на контракт – 14 серпня.

Хто може вступати поза конкурсом?

Згідно з Умовами прийому на навчання, право на позаконкурсний вступ мають:

- ветерани війни, герої праці, нагороджені орденом Героїв Небесної Сотні;
- інваліди I та II груп і діти-інваліди віком до 18 років;
- особи, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- особи, батьки яких шахтарі зі стажем підземної роботи не менше 15 років або батьки яких загинули внаслідок нещасного випадку на виробництві чи стали інвалідами I або II групи (таке право надається абітурієнтом тільки впродовж 3 років після здобуття повної загальної середньої освіти);
- члени збірних команд України, які брали участь у міжнародних олімпіадах;
- чемпіони і призери Олімпійських і Паралімпійських ігор – за спеціальностями в галузі фізичної культури та спорту.

Хто може отримати ваучер на навчання?

В Умовах прийому до вишів визначаються такі джерела фінансування підготовки фахівців:

- за рахунок видатків державного та місцевих бюджетів;
- за рахунок державних пільгових довгострокових кредитів;
- за ваучерами;
- за рахунок коштів фізичних і юридичних осіб.

Ваучер – сертифікат, яким можна оплатити навчання у вищому навчальному закладі. Максимальна вартість навчання не може перевищувати десятикратний розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб – 12180 грн (якщо перевищує 12180 грн, то абітурієнт або роботодавець можуть оплатити різницю вартості навчання).

Право отримати ваучер мають тільки абітурієнти віком понад 45 років, страховий стаж яких становить не менше 15 років.

Ваучери видають міські, районні, міськрайонні та районні (для міст із поділом на райони) центри зайнятості населення для підвищення кваліфікації за професіями відповідно постанови КМУ від 20.03.2013 № 207

Для отримання ваучера абітурієнт подає до центру зайнятості:

- заяву;
- паспорт;
- трудову книжку (дублікат трудової книжки);
- документ про професійно-технічну або вищу освіту (дублікат такого документа);
- ідентифікаційний код,

з яких у присутності особи знімаються копії, що засвідчуються її підписом.

Якщо трудова книжка або відповідні записи в ній відсутні, особа подає довідку, видану за місцем роботи або архівною установою про прийняття та звільнення з роботи, чи цивільно-правовий договір або інші документи, що підтверджують період зайнятості особи.

Не можуть отримати ваучер:

- особи, які не мають професійно-технічної або вищої освіти;
- особи, які проходили протягом останніх 5 років перепідготовку за рахунок коштів Фонду державного соціального страхування на випадок безробіття;
- особи, зареєстровані в центрах зайнятості як безробітні.